

Staða Eflingar í baráttunni

Efling's Bargaining Position

Erindi á trúnaðarmannanámskeiði Eflingar, nr. 4

Stefán Ólafsson, desember 2022



Efnisyfirlit - Contents

- Staðan núna – gerðir samningar
- Position now – other contracts made
- SGS og Verslunarmenn og lőnaðarmenn
- SGS and Commercial and Skilled workers' contracts
- Framlag ríkisins – Government's contribution
- Rök fyrir sérstökum launahækkunum
- Arguments for rises in Reykjavik
- Hvaða leið best að fara nú? -Which road to take?

Það sem hefur gerst

Situation now

Gerðir samningar – Already made contracts

- Starfsgreinasambandið (SGS)
- Viku síðar: VR, LV+Iðnaðarmenn – A week later: Commercial unions and skilled workers
- Hugmynd SA: Semja fyrst við þá auðveldu og stilla Eflingu upp við vegg – SA's idea: Finish the easy ones first, then corner Efling
- Nú er búið að semja við 80% ASÍ félaga – 80% of ASÍ finished now
- Í VR er óánægja, en dugar hún til að fella samninginn?
- Many dissatisfied in VR, but will they turn down the contract?
- Sennilega verður allt samþykkt – Probably both contracts will be accepted

Ný launatafla SGS og hækkanir í henni – SGS Contract

| Ný launatafla SGS 1.11.2022 | | | | | Krónutöluhækkun á hvern flokk | | | | |
|---|----------------|---------|---------|----------------|---|---------------|--------|--------|---------------|
| Lfl. | Byrjun | 1 ár | 3 ár | 5 ár | Lfl. | Byrjun | 1 ár | 3 ár | 5 ár |
| 4 | 402.235 | 406.257 | 412.351 | 420.598 | 4 | 35.000 | 37.208 | 41.460 | 47.837 |
| 5 | 404.568 | 408.614 | 414.743 | 423.038 | 5 | 35.519 | 37.723 | 41.982 | 48.380 |
| 6 | 406.914 | 410.984 | 417.148 | 425.491 | 6 | 36.023 | 38.223 | 42.490 | 48.907 |
| 7 | 409.275 | 413.367 | 419.568 | 427.959 | 7 | 36.514 | 38.709 | 42.984 | 49.328 |
| 8 | 411.648 | 415.765 | 422.001 | 430.441 | 8 | 36.990 | 39.181 | 43.370 | 49.704 |
| 9 | 414.036 | 418.176 | 424.449 | 432.938 | 9 | 37.452 | 39.545 | 43.712 | 50.062 |
| 10 | 416.437 | 420.602 | 426.911 | 435.449 | 10 | 37.806 | 39.865 | 44.035 | 50.403 |
| 11 | 418.853 | 423.041 | 429.387 | 437.975 | 11 | 38.116 | 40.165 | 44.341 | 50.726 |
| 12 | 421.282 | 425.495 | 431.877 | 440.515 | 12 | 38.406 | 40.449 | 44.628 | 51.030 |
| 13 | 423.725 | 427.963 | 434.382 | 443.070 | 13 | 38.679 | 40.714 | 44.897 | 51.315 |
| 14 | 426.183 | 430.445 | 436.902 | 445.640 | 14 | 38.934 | 40.960 | 45.147 | 51.580 |
| 15 | 428.655 | 432.941 | 439.436 | 448.224 | 15 | 39.170 | 41.186 | 45.376 | 51.826 |
| 16 | 431.141 | 435.453 | 441.984 | 450.824 | 16 | 39.386 | 41.393 | 45.586 | 52.052 |
| 17 | 433.642 | 437.978 | 444.548 | 453.439 | 17 | 39.582 | 41.580 | 45.776 | 52.259 |
| Meðallaun í töflu á mánuði: | | | | 426.196 | Meðalhækkun töflunnar, kr. á mán.: 42.958 | | | | |
| Meðallaun algengra flokka (5-8): | | | | 416.345 | Meðalhækkun algengustu launaflokka: 41.627 | | | | |
| Algeng meðallaun Eflingarfólks: | | | | 412.883 | Algengar hækkanir Eflingarfólks: 39.142 | | | | |

Increases
in kr. in each
category

Average for all

Average for Efling

Hlutfallsleg hækkun taxta í töflu SGS

Kaupmáttarrýrnun 2022= -4%
Verðbólguþá 2023=rúml. 6%
Þeir sem ekki eru á taxta
fá minni hækkun
Ekki líkleg kaupmáttaraukning

Cut in real wage 2022= -4%
Inflation in 2023=just over 6%
Those who are paid above
the rate get less increase
Real wage not likely to increase

| % -breytingar taxta | | | | |
|---|--------|------|-------------|------|
| Lfl. | Byrjun | 1 ár | 3 ár | 5 ár |
| 4 | 8,7 | 9,2 | 10,1 | 11,4 |
| 5 | 8,8 | 9,2 | 10,1 | 11,4 |
| 6 | 8,9 | 9,3 | 10,2 | 11,5 |
| 7 | 8,9 | 9,4 | 10,2 | 11,5 |
| 8 | 9,0 | 9,4 | 10,3 | 11,5 |
| 9 | 9,0 | 9,5 | 10,3 | 11,6 |
| 10 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 |
| 11 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 |
| 12 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 |
| 13 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 |
| 14 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 |
| 15 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 |
| 16 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,5 |
| 17 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,5 |
| Meðaltal allra | | | 10,1 | |
| Meðaltal flestra Eflingarfélaganna | | | 9,5 | |

% - increase og wage rates
across the table

Flestir Eflingarfélagar eru á þessu svæði
Most Efling folks are in the boxed area

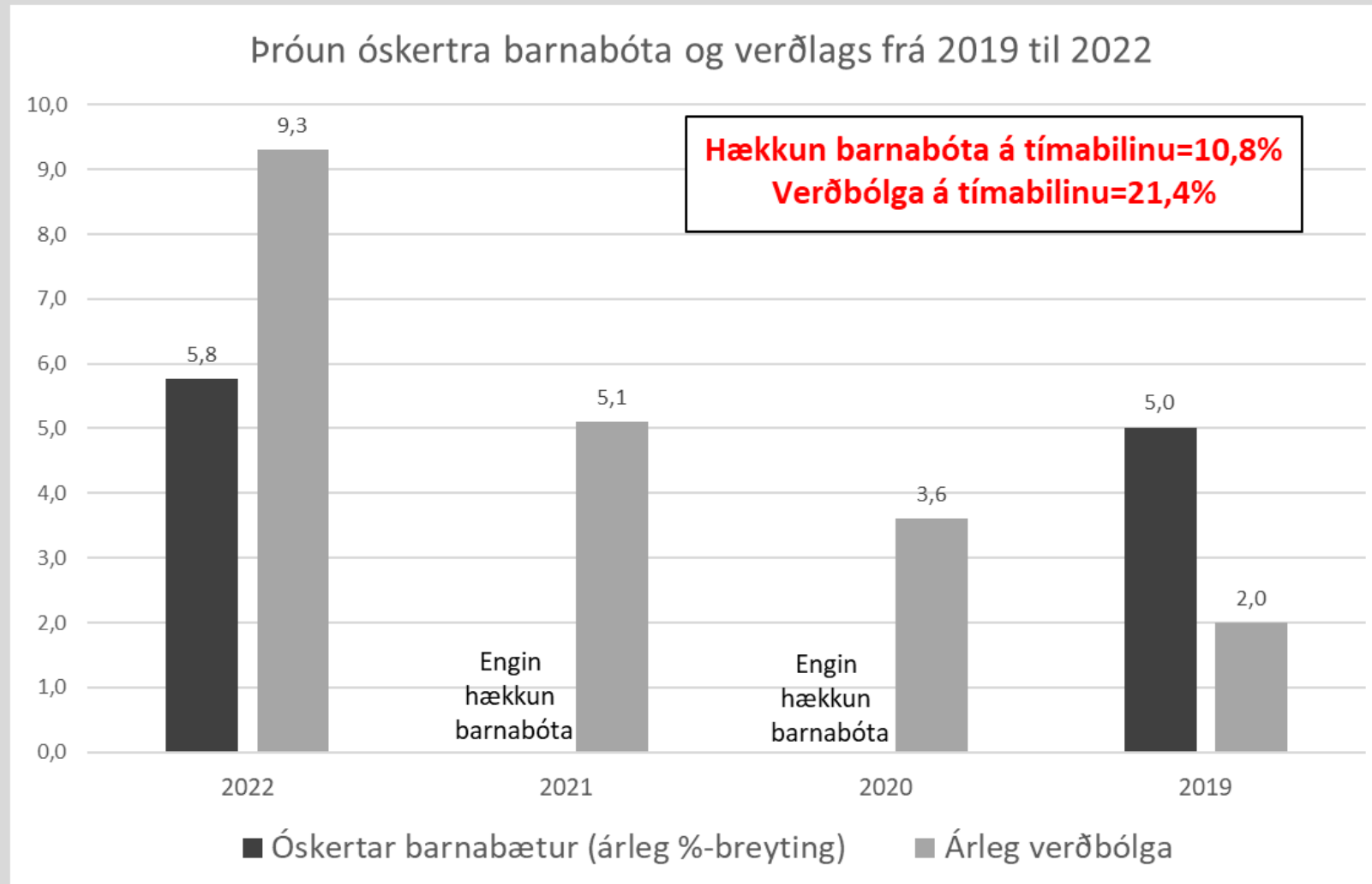
Average increase for all=10,1%
Average for most Efling folks=9,5%

VR samningur – Commercial unions' contract

- %-hækkun með gólfri (svipað og SGS – 36.000) og þaki (65.000 kr.)
- %-increase with a floor (sim. To SGS floor) and roof limit (65.000 kr.).
- Meðalhækkun 6,75%, í 9,3% verðbólgu og spá fyrir 2023 um rúm 6%
- Average wage increase 6,75%, in 9,3% inflation and 6% exp. next year
- Kaupmáttarrýrnun möguleg í 7% hagvexti: Ekki nógu gott
- Reduced real pay possible in 7% economic growth: Not good enough
- Framlag ríkisins léttvægt – Government's contribution lightweight
- Hækkun barnabóta og húsnæðisstuðningur – Child benefit and housing support

Barnabætur og verðlag 2019-2022

Child benefits and price development



Hækkun bóta dugir ekki fyrir verðbótum frá 2019

Increase of child benefit less than inflation

| | Upphæð barnabóta nú 2022 | Ef bætur hefðu fylgt verðlagi frá 2019 væru þær nú | Boðuð hækkun frá 2024 | Samánburður við full verðbætta barnabætur |
|--|--------------------------------|--|------------------------------------|--|
| Hjón með fyrsta barni | 248.000 | 301.072 | 310.000 | 8.928 |
| Hjón með hverju barni umfram eitt | 295.000 | 358.130 | 310.000 | -48.130 |
| | | | | 0 |
| Einstæðir foreldrar með fyrsta barni | 413.000 | 501.382 | 460.000 | -41.382 |
| Einstæðir foreldrar með hverju barni umfram eitt | 423.000 | 513.522 | 460.000 | -53.522 |
| | | | | 0 |
| Viðbót með hverju barni undir 7 ára | 148.000 | 179.672 | 130.000 | -49.672 |

Re



Húsnæðisstuðningur – Housing support

- Endurtekin innihaldslaus loforð um fleiri íbúðabyggingar – repeated promises of increased building of new flats – worth little!
- Húsaleigubætur hækkaðar um 13,8%, meðaltal úr 36.800 í 41.878 kr.
- Rental subsidy raised by 13,8%, from 36.800 to 41.878 per month
- Ekkert leigupak eða leigubremsa – stór galli
- No roof on rent or restriction on rent increases – major flaw
- Lagfæring vaxtabóta, en óvíst hverju skilar
- Interest cost subsidy fixed partly, unsure what it will deliver

Slæm staða, þrengt að okkur – Bad position

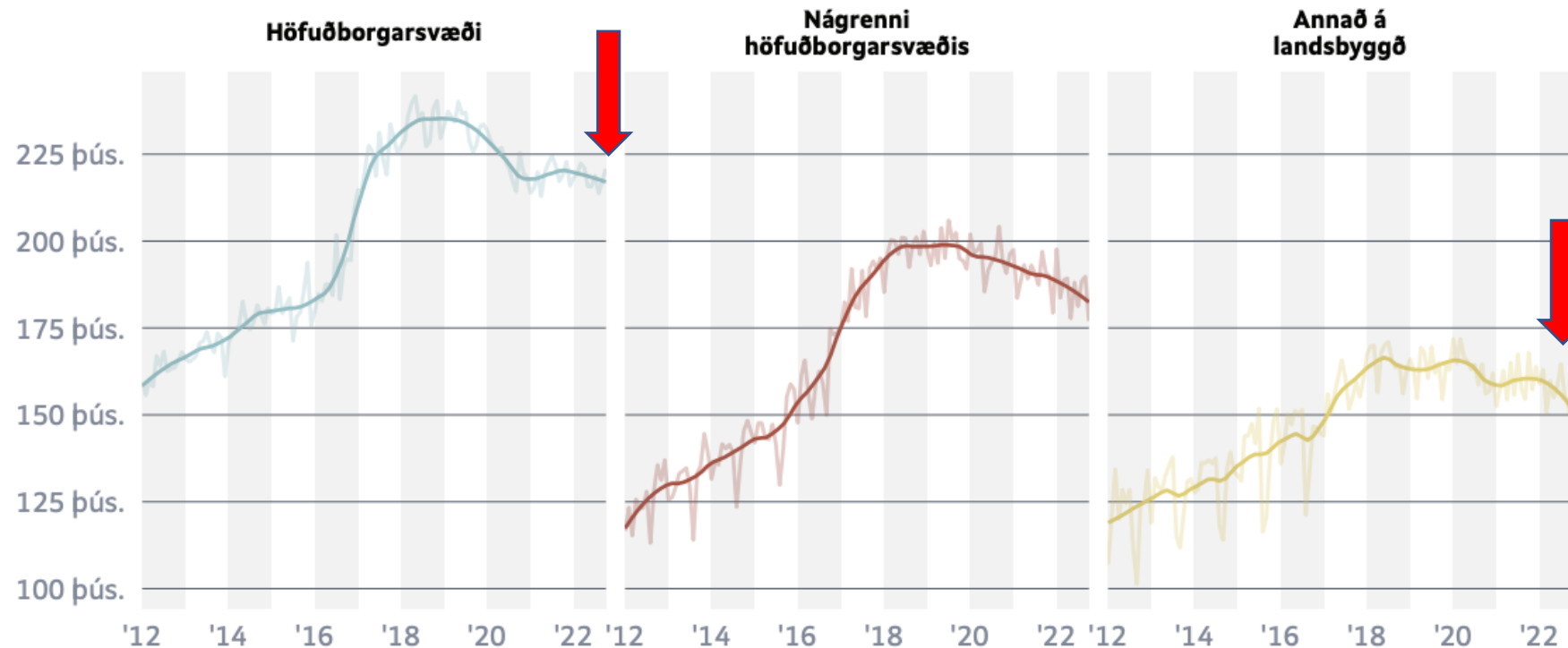
- Þurfum að fá meira fyrir okkar fólk – hvernig útfært?
- We need more, but how to formulate it?
- Einfaldast að nota töflu SGS en hækka allar tölur um t.d. 20.000 kr.
- Við fáum minna en landsbyggðarfólk úr SGS samningi; bónus fiskvinnslu
- Rökstutt sem **framfærsluuppbót vegna meiri kostnaðar á höfuðborgarsvæðinu**
- Simplest to use SGS base, but increase it by 20.000 kr. across the table
- We will get less from SGS table than provincial workers, esp. in fishing
- Need **special subsistence allowance for the more expensive capital area**

Húsaleiga á HB-svæði og landsbyggð – Rental cost in Capital area and Provinces

Meðalleigufjárhæð

Meðalfjárhæð greiddrar leigu (kr.) á núverandi verðlagi
jan. 2012 - okt. 2022

Leiga á HB-svæði: 220.000 kr.
Leiga á landsbyggð: 152.000 kr.



Heimild: Hagdeild HMS

Höfuðborgarálag? – Capital area premium

- Hærri framfærslukostnaður > Laun þurfa að vera hærri
- Higher cost of living > Pay needs to be higher
- Mörg fordæmi fyrir því í öðrum löndum – Many examples of this
- London: 20% hærri framfærslukostnaður – London Example
- Laun tæplega 20% hærri – Pay premium to match higher cost
- Vantar á Íslandi – með leigu um 45% hærri á HB-svæði en landsbyggð
- This is needed in Iceland – with rent 45% higher in Capital Area
- Fleiri rök má færa til – Other arguments possible

Það sem þarf – What is needed

- Án alvöru þrýstings næst lítið aukalega – Real pressure needed
- Verður verkfall þess virði fyrir 12 mánaða samning?
- Will it be worth it to strike for a 12 months contract?
- Það gerðist oft á tímabilinu 1960-1985, þegar verðbólga var há
- This happened often during the 1960-85 period, when inflation high
- Álitamál hvaða stefnu skuli taka – Which road to take?

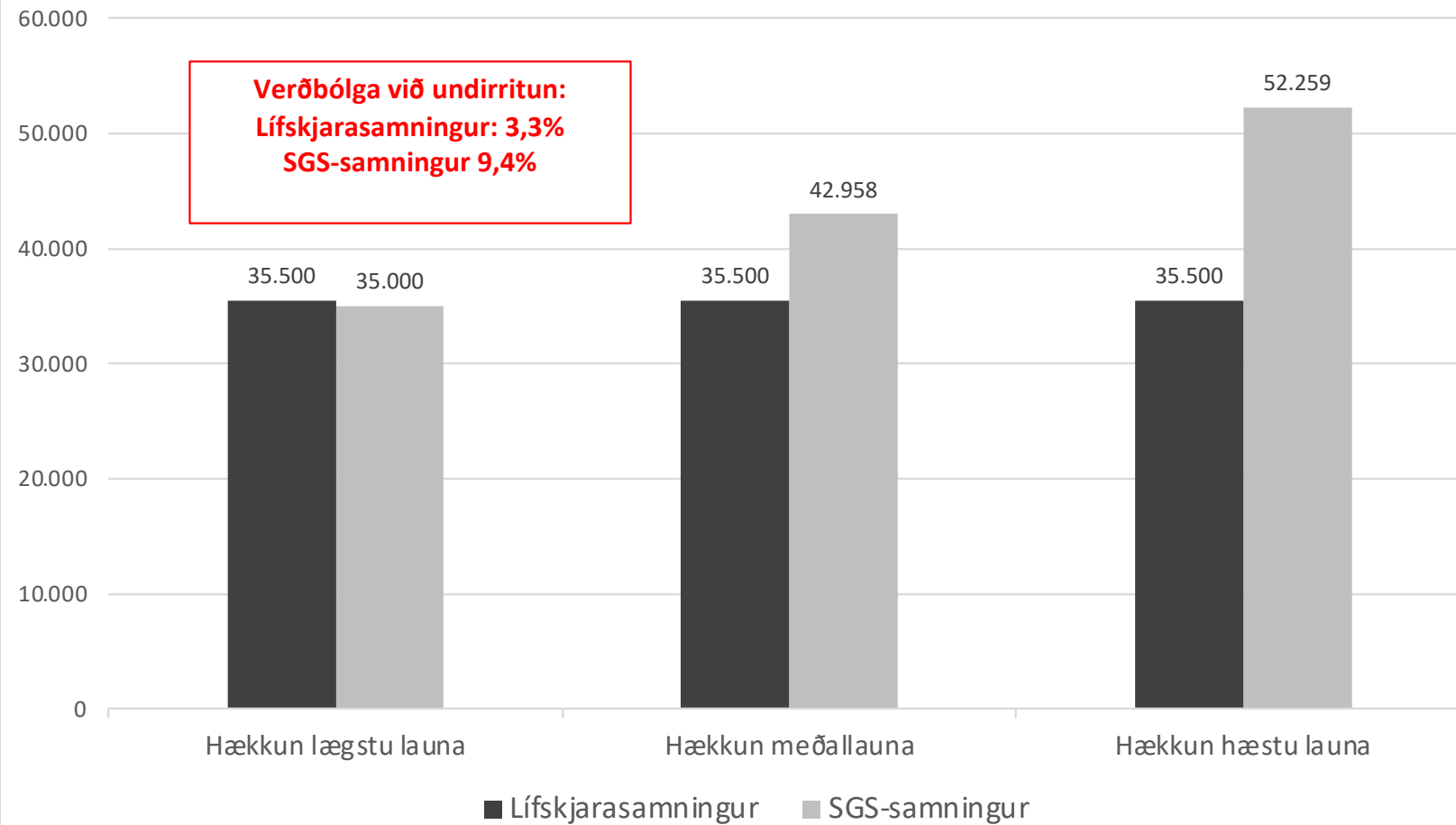
Takk fyrir!
Thank You!



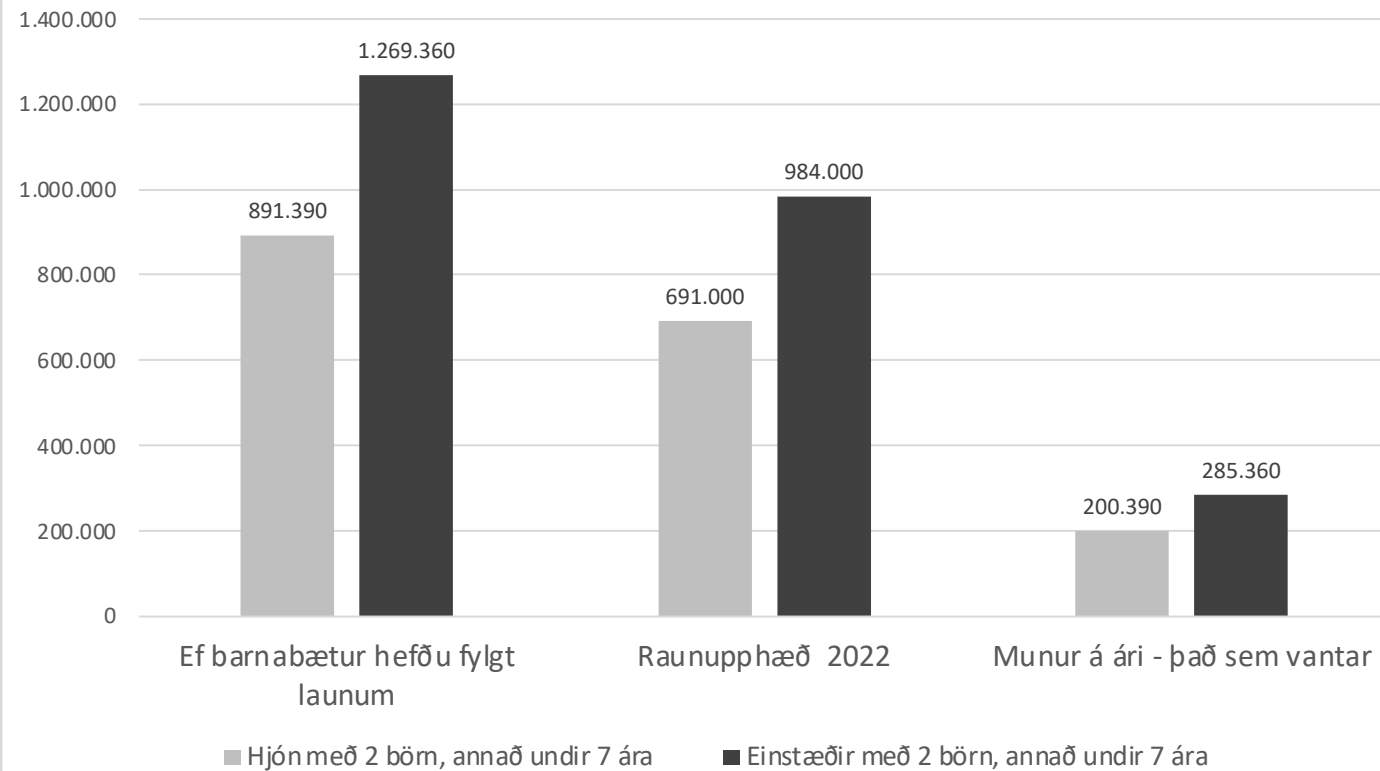
%-hækkun og kaupmáttur- **real increase**

| %hækkun - með hagvaxtarauka | | | | | Kaupmáttarþróun í SGS samningi | | | | |
|-----------------------------|--------|------|------|------|--------------------------------|--------|------|------|------|
| Lfl. | Byrjun | 1 ár | 3 ár | 5 ár | Lfl. | Byrjun | 1 ár | 3 ár | 5 ár |
| 4 | 8,7 | 9,2 | 10,1 | 11,4 | 4 | -1,3 | -0,8 | 0,1 | 1,4 |
| 5 | 8,8 | 9,2 | 10,1 | 11,4 | 5 | -1,2 | -0,8 | 0,1 | 1,4 |
| 6 | 8,9 | 9,3 | 10,2 | 11,5 | 6 | -1,1 | -0,7 | 0,2 | 1,5 |
| 7 | 8,9 | 9,4 | 10,2 | 11,5 | 7 | -1,1 | -0,6 | 0,2 | 1,5 |
| 8 | 9,0 | 9,4 | 10,3 | 11,5 | 8 | -1,0 | -0,6 | 0,3 | 1,5 |
| 9 | 9,0 | 9,5 | 10,3 | 11,6 | 9 | -1,0 | -0,5 | 0,3 | 1,6 |
| 10 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 | 10 | -0,9 | -0,5 | 0,3 | 1,6 |
| 11 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 | 11 | -0,9 | -0,5 | 0,3 | 1,6 |
| 12 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 | 12 | -0,9 | -0,5 | 0,3 | 1,6 |
| 13 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 | 13 | -0,9 | -0,5 | 0,3 | 1,6 |
| 14 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 | 14 | -0,9 | -0,5 | 0,3 | 1,6 |
| 15 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,6 | 15 | -0,9 | -0,5 | 0,3 | 1,6 |
| 16 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,5 | 16 | -0,9 | -0,5 | 0,3 | 1,5 |
| 17 | 9,1 | 9,5 | 10,3 | 11,5 | 17 | -0,9 | -0,5 | 0,3 | 1,5 |

Hækkun taxtalauna með hagvaxtarauka í Lífskjarasamningi og SGS-samningi - þrjár launahópar



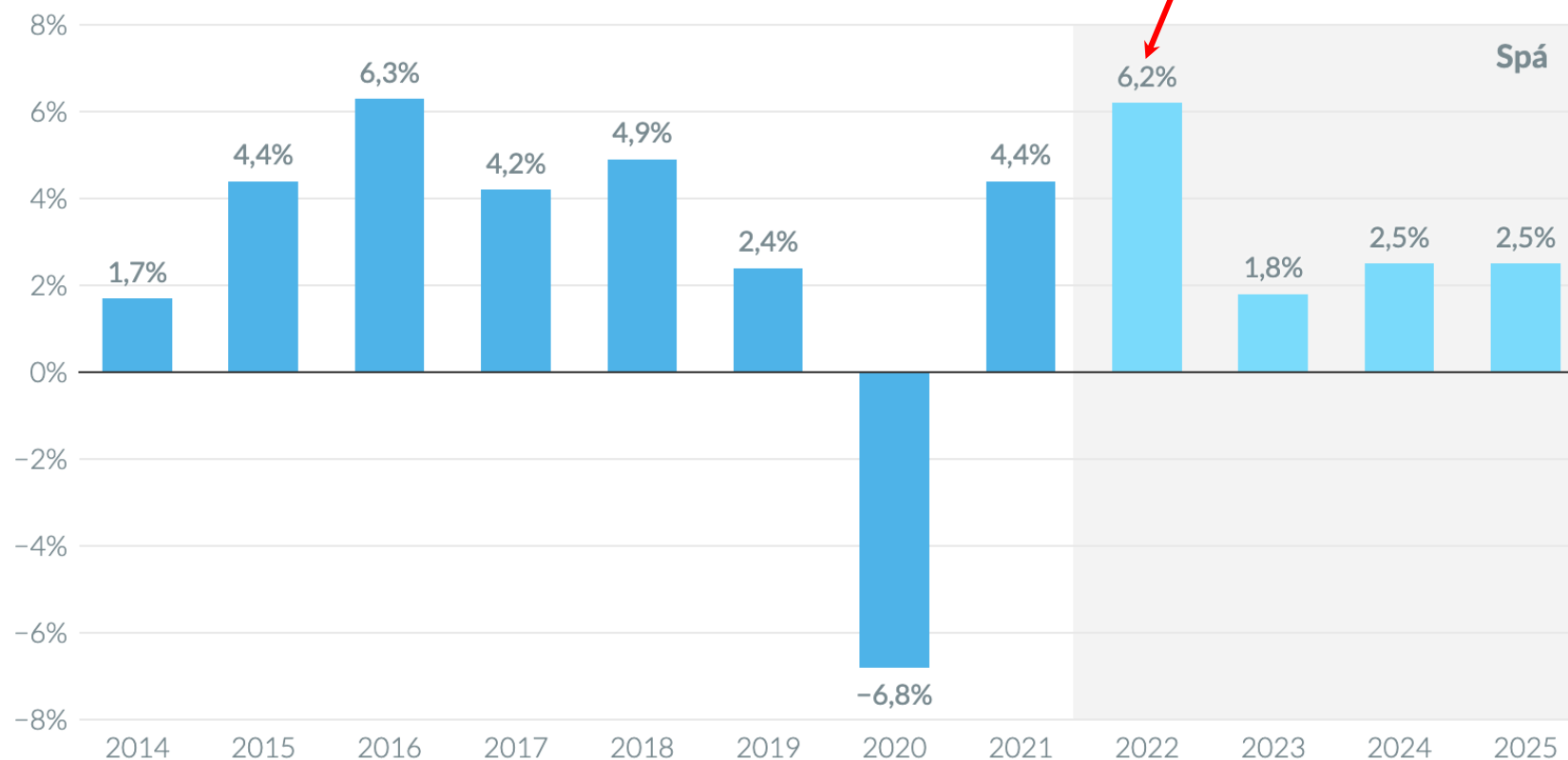
Rýrnun barnabóta frá 2019 til 2022 Miðað við þróun launa



Þjóðhagsspá Hagstofunnar – haust 2022

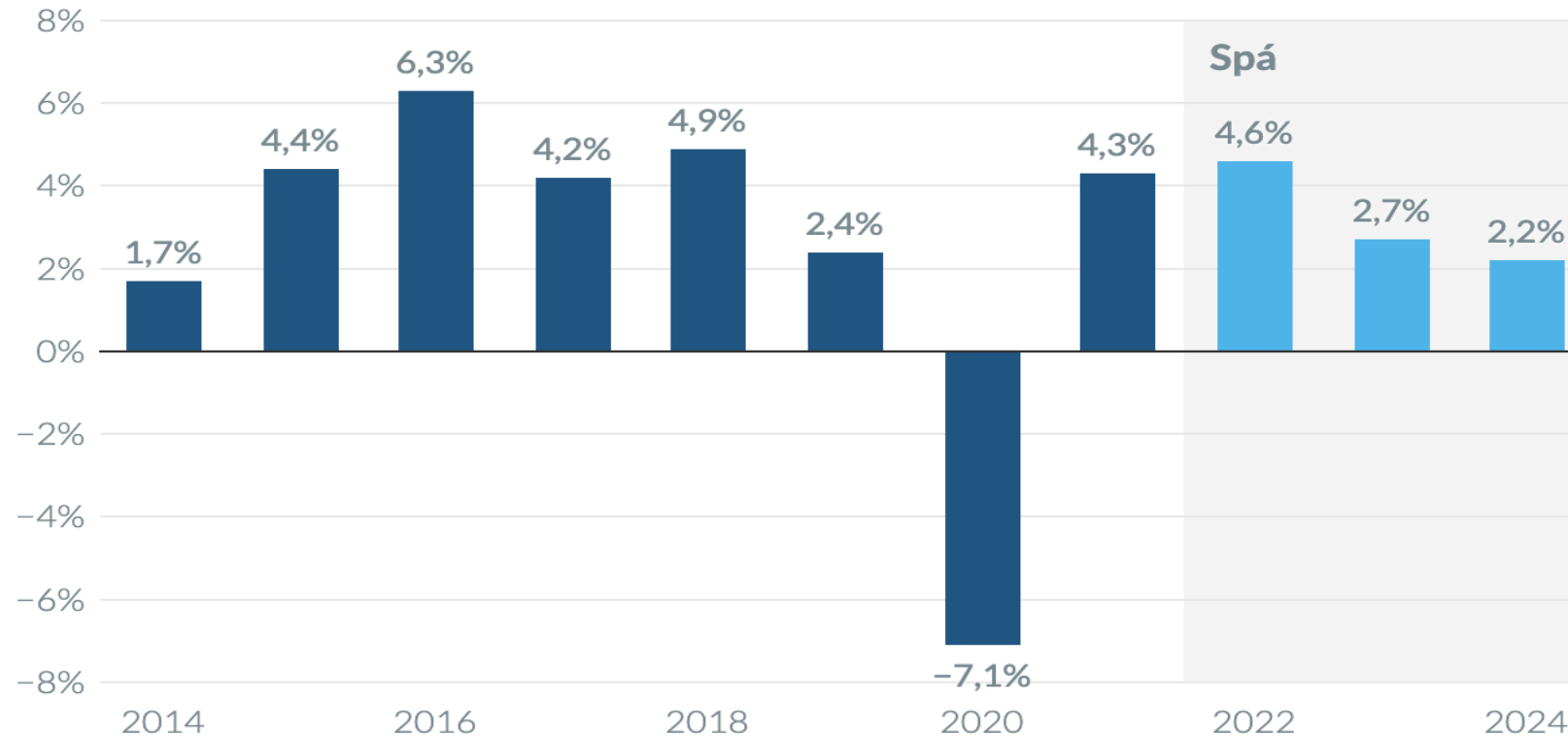
ÞJÓÐHAGSSPÁ

Hagvöxtur Predicted Growth Now



Þjóðhagsspá Hagstofunnar – vor 2022

Hagvöxtur Predicted Growth from last spring



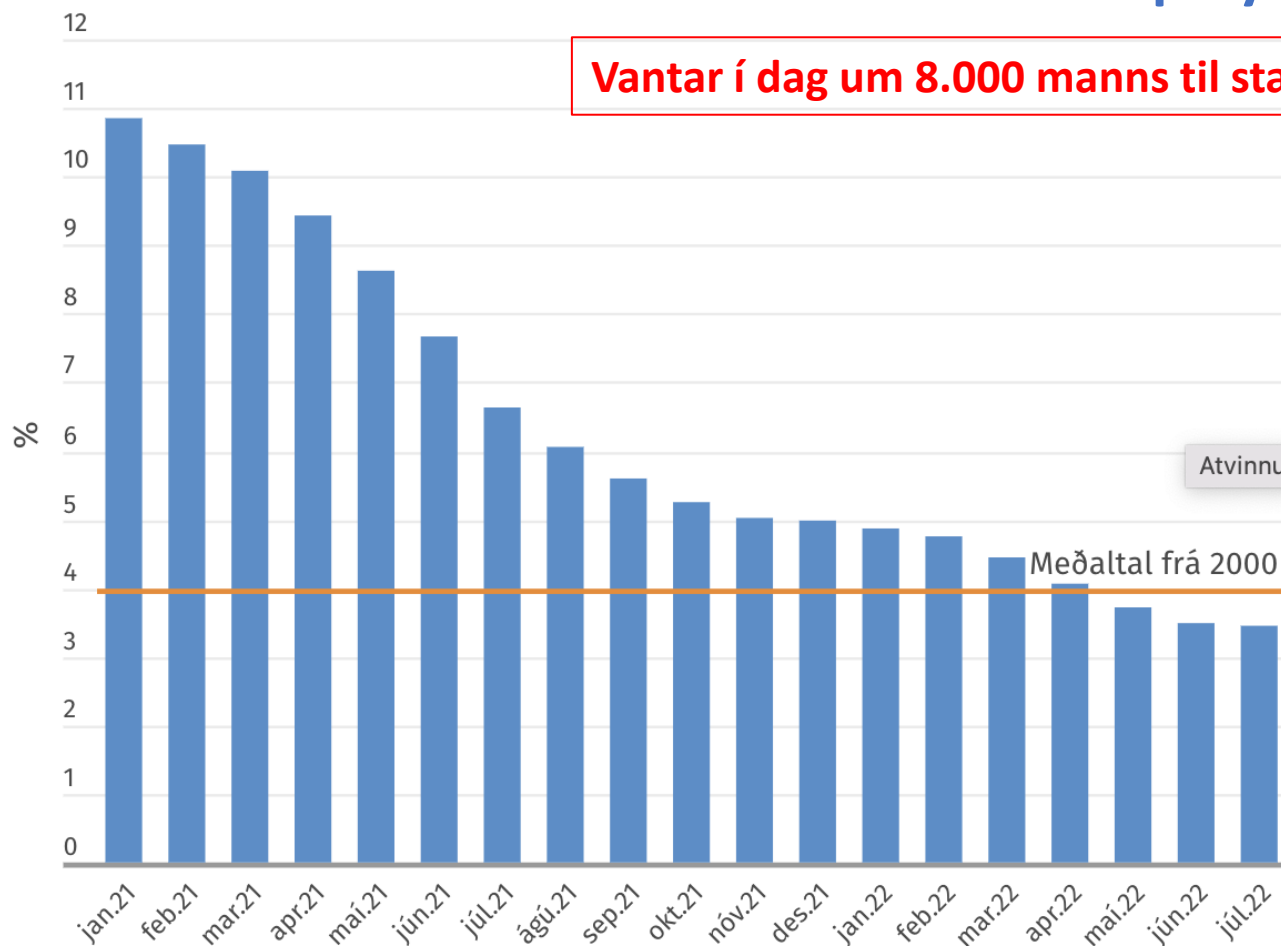
Það sem er til skiptanna – Eco Position

- Óvenju góður hagvöxtur – **Unusually good**
- Afkoma fyrirtækja almennt mjög góð – **Profits large**
- Horfur fyrir næstu ár eru góðar – fjölgun ferðamanna... - **Good prospects for next years**
- Greinendur á fjármálamarkaði hafa **lýst stöðunni**:
 - Mörg fyrirtæki eru með “fulla vasa fjár”
 - “Stefnir í metár útgreiðslu arðs sem gæti skilað **200 milljörðum** á árinu 2022” – “Sprenging í arðgreiðslum”
 - Topparnir hafa tekið til sín miklar hækkanir og bónusa
- Allar líkur á að árið 2022 verði svipað og árið 2007
- **Year 2022 likely to be similar to the top year of 2007**

Lítið atvinnuleysi > Sterk samningsstaða

Atvinnuleysi er orðið lágt í sögulegu samhengi

Employment situation very good



Vantar í dag um 8.000 manns til starfa!



Atvinnuleysi er orðið lágt í sögulegu samhengi

13.000
störf skapast
á einu ári

Hækkun verðbólgu: mest innflutt og vegna óvenju mikilla húsnæðisverðhækkana

Vísitala neysluverðs

Ársbreyting, %

Inflation: Mainly imported and housing-related



GRUNNGÖGN SÆKJA GÖGN BIRTA Á EIGIN VEF SÆKJA MYND SÆKJA PDF

Hagstofa Íslands

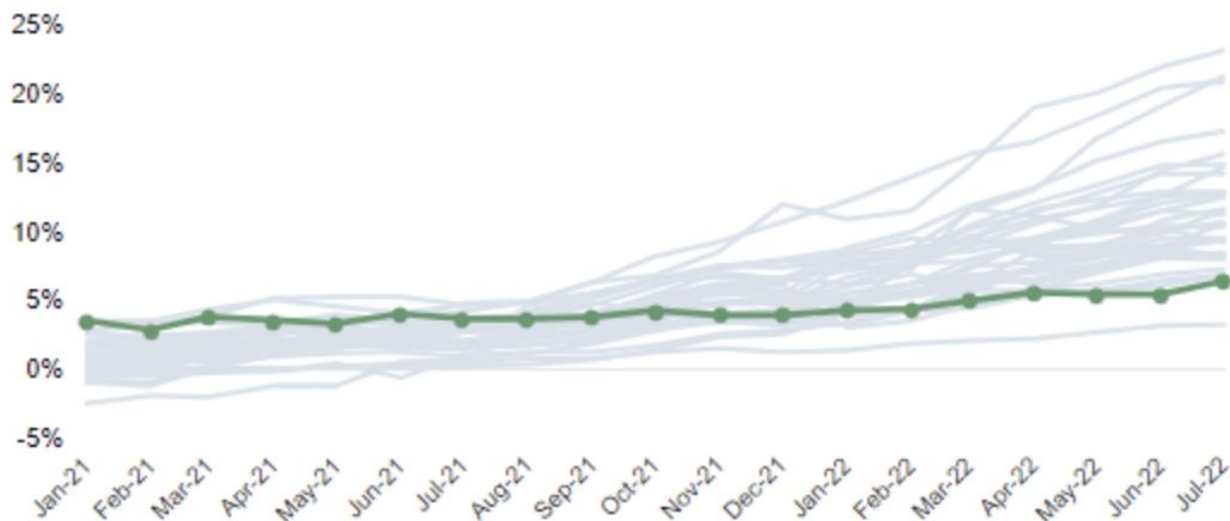


Verðbólga hér **án húsnæðisliðar** eins sú lægsta

Verðbólga hækkað á heimsvísu

Hækkun verðbólgu er áhyggjuefni – en samkvæmt samræmdri vísitölu er verðbólga á Íslandi ein sú lægsta meðal Evrópuríkja. **Inflation without housing is low here**

Verðbólga í Evrópulöndum 2021-2022 skv. samræmdri vísitölu



Á verðbólga að draga niður launahækkanir?

- Atvinnurekendur nota verðbólgu sem tilefni til kaupmáttarskerðingar
- **Employers use inflation as reason for real pay cuts**
- Samt er verðbólgan ekki vegna hárra launa – **Still pay is not the cause**
- Verðbólga vegna innrásarinnar í Úkraínu og vegna áhrifa Kóvid á heimshagkerfið er tímabundin og lagast, óháð launum og stýrivöxtum á Íslandi – **Imported inflation has nothing to do with pay here**
- Tímabundin verðbólga vegna óvenju mikilla hækkana á íbúðaverði lagast með bættri hagstjórn og fjölgun nýrra íbúða – **Temporary situ.**
- Ef kaupmáttur eykst ekki í bullandi hagvexti og framleiðniaukningu þá eykst hlutur fjármagns af landsframleiðslu
- **If real pay is not increased in high growth situation finance gets the growth**

Leið til kjarabóta

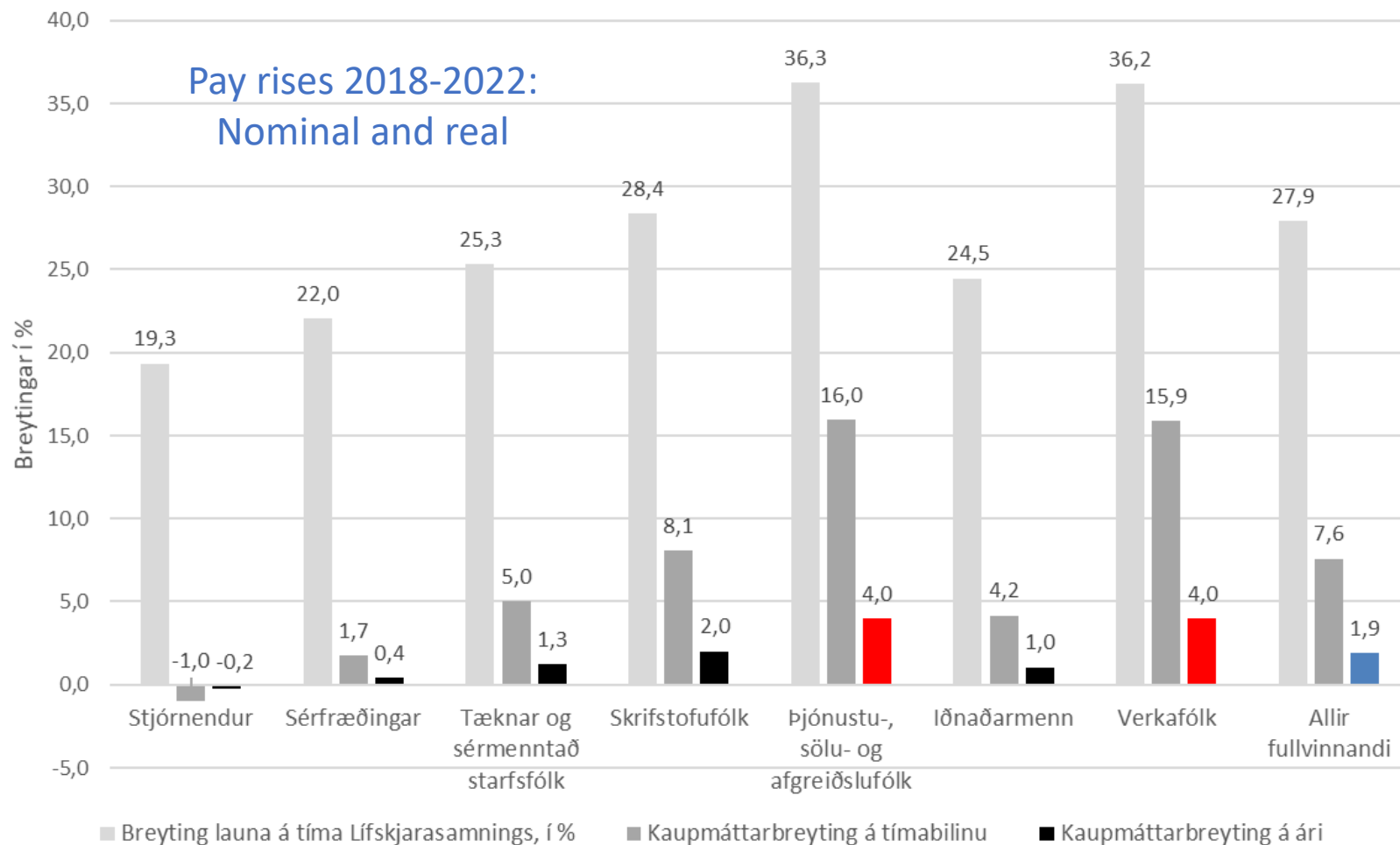
Strategy for a New Contract

Kröfugerð Eflingar – Efling's Demands

- Skila hagvextinum til launafólks – óháð verðbólgu – Raise pay with economic growth
- Fyrirmynd úr Lífskjarasamningi – Upgrade the model from 2019
- Krónutöluhækkunir yfir línuna – Flat krona rise
- Kaupmáttaraukning meiri á lægri laun – more %-rise in lower groups
- Jafnandi áhrif – Equalizing effects in society
- **Taka sérstakt tillit til lægri hópa: Sérstök framfærsluuppþót**
- **Extra subsistence supplement for lower groups**
- Bæta einnig félagsleg laun: Húsaleigubætur, vaxtabætur, barnabætur
- Improve also the social wage (housing support and child benefit)
- **Lækka tekjuskatt á lægri laun – Lower taxes on lower earnings**

Hverju skilaði Lífskjarasamningurinn? – Last contract

Próun reglulegra launa og kaupmáttar þeirra á tíma Lífskjarasamnings eftir starfsstéttum. Mánaðarleg launavísitala Hagstofunnar frá júní 2018 til júní 2022



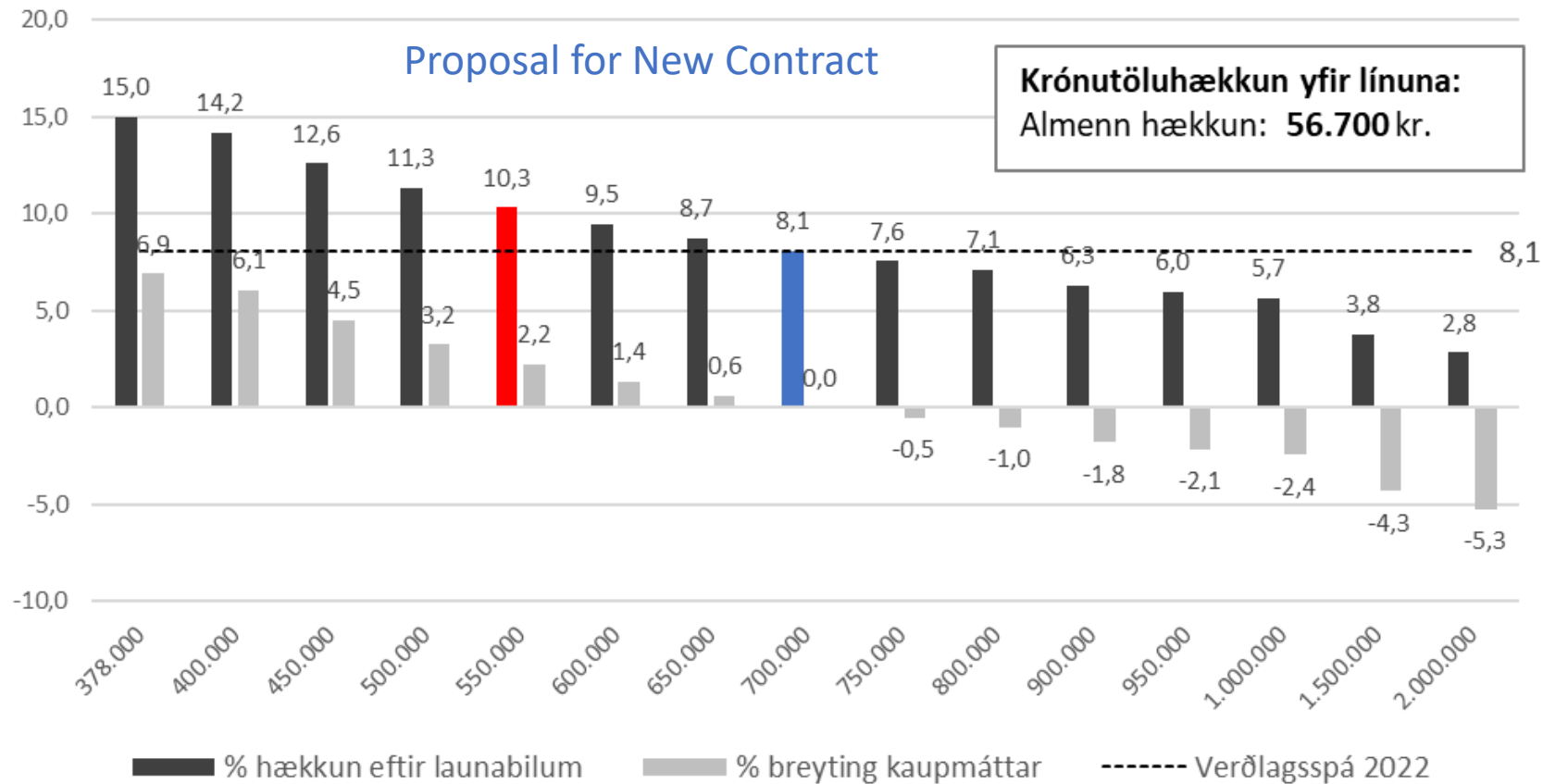
Gögn úr
Launakönnunum
Hagstofunnar:

**Sýnir raunverulega
hækkun launa- og
kaupmáttar á
samningstímanum**

Lífskjarasamningur uppfærður fyrir árið 2022

Forsendur launahækkana fyrir árið 2022

Verðbólguþáttur=8,1%; 550.000 kr. laun fá 2,2% kaupmáttaraukningu (rauð súla).
Meðallaun halda kaupmætti (blá súla)



Hækkanir á öllu tímabilinu – Proposed pay rises

- Þurfa að byggja á verðbólguforsendum: - Inflation base for new contract
 - 8,1% á árinu 2022
 - 6,3% á árinu 2023
 - 4,0% á árinu 2024
- Ef lagt er út frá sömu forsendum gefur það eftirfarandi hækkunir- Rise in Kr.
 - 56.700 árið 2022
 - 47.700 árið 2023
 - 32.600 árið 2024
- **Sérstök framfærsluuppþót: 30.000** – Special subsistence supplement
- **Launakröfur alls: 167.000 kr. á samningstímanum- Total rise in 3 years period for new contract 167.000 kr.**